

UOT: 784; 78

İlham Nəzərov
Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası
Baş müəllim, doktorant
Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti
E-mail: ilhamnazarov@yahoo.com

**Müslüm Maqomayevin Azərbaycan və dünya vokal ifaçılıq
məktəbinin inkişafındakı xidmətləri**

Müslüm Maqomayevin yaradıcılığı XX əsr dünya vokal ifaçılıq tarixinə əbədi həkk olunmuşdur. Onun adı T.Ruffo, E.Karuzo, T.Qobbi, M. del Monako, L.Pavarotti, M.Lansa, P.Dominqo, E.Presli, F.Sinatra, “Bitls” qrupu, A.Çelentano və digər dünya ulduzları ilə birgə çəkilir. Müğənninin ifası etalon sənət nümunəsi kimi dünya musiqi mədəniyyəti xəzinəsinin bir parçası olaraq qəbul edilir.

M. Maqomayev dedikdə, gözəl səs tembri və təkrarolunmaz səhnə ustalığını təsəvvür edirik. Görkəmli musiqiçinin yaradıcılığı yüksək peşəkarlığın zirvəsidir. Müğənninin Azərbaycan və dünya musiqi tarixində rolunu müəyyən edən zaman aşağıdakı iki xüsusiyyəti vurğulamaq lazımdır. Burada ifaçının Azərbaycan və eyni zamanda dünya musiqi mədəniyyətində rolu və əhəmiyyəti qeyd olunmalıdır. Sənətkarın yaradıcılıq yolu, ifaçılıq üslubu, əldə etdiyi yeniliklər musiqi mədəniyyətimiz üçün yeni bir səhifə açmaqla bərabər, dünya musiqisini də zənginləşdirmişdir. Bu baxımdan M. Maqomayevin yaradıcılığının Azərbaycan musiqisində əhəmiyyətini aşağıdakı xüsusiyyətlər səciyyələndirir:

- Görkəmli sənətkar klassik crossover janrının Azərbaycanda yaradıcılarındanıdır;

- Musiqiçi klassikanı estradaya gətirmişdir;

- Yaradıcılığında bir neçə ifaçılıq üslubuna yer vermişdir;

- İfaçı klassik və estrada janrında eyni zamanda fəaliyyət göstərmişdir;

- Sənətkar Azərbaycan estrada musiqisinə yeni ritmləri gətirən musiqiçilərdən biri kimi musiqi tariximizə daxil olmuşdur;

- Estrada janrında özünə məxsus ifaçılıq üslubunu formalaşdırmışdır;

Müğənninin yaradıcılığına nəzər yetirən zaman burada yeniliklərə can atma, üslub və janrların birləşdirilməsi və çoxşaxəlilik spesifik xüsusiyyət kimi dəyərləndirilə bilər. Qeyd etmək istərdik ki, əfsanəvi sənətkarın fəaliyyət istiqamətinin xüsusiyyətləri və gətirdiyi yeniliklər müəllif tərəfindən daha ətraflı şəkildə araşdırılaraq Azərbaycan, Ukrayna və Rusiyada nəşr olunan müxtəlif beynəlxalq jurnallarda işıq üzü görmüşdür [12, s.204-217]; [10, s.23-29].

Klassik crossover XX əsrdə yaranmış yeni musiqi üslubudur və klassik musiqi ilə pop, rok, eləcə də elektron musiqinin özünəməxsus sintezi kimi xarakterizə olunur. Klassik crossover sözündən məlum olduğu kimi, burada klassik janra daha çox üstünlük verilir. Qərbdə bu musiqi üslubunu popera və ya operatik pop adlandırırlar. Klassik crossover üslubunun ilkin cizgiləri XX əsrin əvvəllərində yaranmışdır. Bu janrın formalaşmasında italyan ifaçılarının mühüm rol oynaması qeyd oluna bilər. E.Karuzo və M.Lansa bu janrın yaradıcıları, ilk nümayəndələri hesab olunur.

Ötən əsrin 60-cı illərindən klassik crossover janrı geniş şəkildə vüsət almağa başlayır. Bu zaman rok-pop musiqisi ilə klassikanın birləşdirilməsi daha uğurla həyata keçirilirdi. Həmin dövrün musiqiçilərindən “The Who”, “Queen” qrupu və digərlərinin fəaliyyətini misal göstərmək olar. Eləcə də dünya şöhrətli ifaçılar olan M.Kabalye və F.Merkurinin duetləri isə klassik crossover janrının ən gözəl nümunələrindəndir. L.Pavarotti, X.Karreras, P.Dominqo və digərləri də bu janrda fəaliyyət göstərmiş görkəmli müğənnilərdir [13].

M. Maqomayevin yaradıcılığının başlıca xüsusiyyəti çoxşaxəli olmasıdır. Onu da əlavə edək ki, sənətkar yaradıcılığının hər sahəsində ona xas olan ən səciyyəvi xüsusiyyətləri inandırıcı tərzdə çatdırmağa müvəffəq olmuşdur. Ümummilli lider H.Əliyev M.Maqomayevin sənətini yüksək qiymətləndirərək onun hərtərəfli istedadı malik olmasını ön plana çıxardır. Sənətkarın 55 illik yubileyi münasibətilə keçirilən tədbirdə görkəmli siyasətçi belə qeyd etmişdir: “M. Maqomayev həm də hərtərəfli istedadı ilə seçilir. Musiqi alətlərində məharətlə ifa edir, bir çox gözəl mahnıların bəstəkarıdır, bundan əlavə, onun yaxşı rəsmlər çəkməsi, heykəltaraşlığı bacarması da məlumdur. Görün bir insanda nə qədər böyük istedad cəmləmişdir. Sevinirik ki, Azərbaycan xalqının belə layiqli oğlu, Azərbaycan musiqisi və incəsənətinin bütün dünyada bu cür layiqli təmsilçisi var. M.

Maqomayev getdiyi hər yerdə özü ilə yanaşı bizim mədəniyyətimizi, musiqimizi və xalqımızı tanıdır” [6, s.1-2].

Sənətkarın xidmətlərindən danışarkən ilk növbədə onun Azərbaycan vokal ifaçılıq məktəbinin inkişafındakı rolu xatırlanmalıdır. Musiqiçi yaradıcılığı ilə ifaçılıq sənətimizin üfüqlərini genişləndirmiş və özündən sonra fəaliyyət istiqaməti formalaşdırmışdır. Belə ki, M.Maqomayev milli vokal ifaçılığımızda geniş diapazona malik və özünəməxsus ifa üslubu ilə seçilən sənətkardır [3, s.107-115]. Musiqçinin Azərbaycan vokal ifaçılıq məktəbində ən böyük xidməti də onun ifaçılıq üslubu ilə bağlıdır. Sənətkar həm akademik, həm də estrada ifaçısı kimi fəaliyyət göstərmiş, həyatının son mərhələsinə qədər yaradıcılıq yoluna tam sadıq qalmışdır. Belə ki, sənətkar Qərbi-Avropa, Rus və Azərbaycan klassiklərinin ölməz əsərləri ilə yanaşı, estrada mahnılarını da ifa etmişdir. M. Maqomayev ifa etdiyi hər bir əsəri səsinin ahəngi, ifaçılıq yanaşması ilə zənginləşdirərək onu yüksək mənada öz qəlbindən keçirmiş olurdu. İfaçı Azərbaycan estrada musiqisini dünya səviyyəsinə yüksəltmiş və onu akademik xüsusiyyətlərlə zənginləşdirmişdir. Belə ki, müğənninin yaradıcılığında Azərbaycan estrada musiqisi Qərbi-Avropa, rus estrada musiqisinin ənənələri ilə zənginləşmişdir. Sənətkar fəaliyyəti ilə Azərbaycanda bu janrın sərhədlərini daha da genişləndirmiş, musiqçinin sənətinin qəlblərə yol tapmasının səbəblərindən biri də bu keyfiyyəti olmuşdur.

Görkəmli ifaçının yaradıcılığının hərtərəfliliyi onun sənətini bir model kimi qəbul etməyimizə imkan verir. Bu modelin əsasında yaradıcılıq və şəxsiyyət münasibətləri dayanır. Sənətkarın yaradıcılığını təhlil etməzdən öncə onun şəxsiyyətinin xüsusiyyətlərini müəyyən etmək mütləqdir.

Psixologiyada yaradıcılıq, ümumiyyətlə yaratmaq prosesi birbaşa olaraq şəxsiyyətlə əlaqələndirilir. Yaradıcılıq prosesinin nəticəsində yeni material və ya yeni mənəvi dəyərlər formalaşır. Bu prosesin ən əsas şərtlərindən biri də onun unikal olmasıdır. Bəzi müəlliflər, o cümlədən N. Berdyayev yaradıcılığı insanın şəxsiyyəti ilə əlaqələndirərək şəxsiyyəti substansiya deyil, yaradıcı akt kimi xarakterizə edirdi [7, s.20].

M. Maqomayev şəxsiyyətini də yaradıcı şəxsiyyət tipinə aid etmək daha məqsədəuyğundur. O, geniş yaradıcılıq ampulasına malik bir musiqiçi kimi böyük dinləyici auditoriyasını qazanan ilk azərbaycanlı vokal ifaçılarından biridir. Məşhur deyimə görə, əgər teatr asılıqandan başlanırsa, M. Maqomayevin konsertləri də “bilet” problemi ilə başlanılır. 1960-1980-ci illərdə müğənninin şöhrəti görünməmiş dərəcədə yüksək olmuşdur. Onun müxtəlif konsert zallarında, stadionlarda verdiyi konsertlər böyük dinləyici izdihamı ilə qarşılanırdı. Musiqçinin ifalarından ibarət lent yazıları yüksək tirajlarla işıq üzü görür və böyük tələbatla qarşılanırdı. Onun ifa etdiyi əsərlər dillər əzbərinə çevrilir və çox qısa zamanda geniş dinləyici qəlbinə yol tapırdı. Müğənni haqqında bir çox xarici və yer-

li jurnallarda, qəzetlərdə müxtəlif başlıqlı məqalələr çap olunur və ifası yüksək qiymətləndirilirdi. Buna misal olaraq bəzi qəzet yazılarının başlıqlarını göstərmək istərdik: “M. Maqomayevdə bütün keyfiyyətlər vardır: ecazkar səs, heç kəsi təkrarlamayan, orijinal, gözəl sənətkarlıq xüsusiyyətləri, əla səhnə görkəmi ... Burada onun rəqibi yoxdur”, “Bu ki, əsl fantastika idi!”, “Bravo, müsyö Maqomayev!”, “Qızıl səslə vokalçı Müslüm Maqomayevlə görüş”, “Azərbaycanlı ifaçı qəlbləri fəth edir” - yerli və xarici ölkə qəzetlərində ifaçı haqqında dərc olunan məqalələr bu başlıqlarla yazılırdı. Hamı onu görmək, səsini dinləmək istəyirdi” [4, s.3].

İtaliyanın məşhur “Journale” adlı qəzeti “Müslüm Maqomayevin nə qədər dinləyicisi var?” sərlövhəli məqaləsində belə bir sualla oxucularına müraciət edir. Məqalənin müəllifi yazısında bu suala cavab verərək SSRİ Xalq artisti Müslüm Maqomayevin illər öncədən Sovet İttifaqında və xarici ölkələrdə çox populyar olmasını vurğulayır [5, s.4].

Fransa mətbuatının ən məşhur qəzet və jurnalları olan “Humanite”, “Fiqaro”, “Parisuar”da ifaçının fotosu verilir və haqqında məqalələr dərc olunurdu. “Fiqaro” jurnalı belə yazırdı: “Gəlin, M.Mağomayevi dinləyin. Onun ifasından sonra Rebrovu (Fransada populyar şanson ifaçısı) eşitmək belə istəməyəcəksiz. “Parisuar”da isə belə qeyd edilirdi: “İndi M. Maqomayev “Olimpiya” teatrında konsertlər verir, pərəstişkarlarının heç də hamısı onun konsertlərinə düşə bilmir. İnanırıq ki, M.Mağomayevin növbəti konserti “Qrand opera”nın nəhəng zalında baş tutacaqdır” [11,s.3].

M. Maqomayevin yaradıcılığında aktyorluq fəaliyyəti də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Təqdirə layiq odur ki, Azərbaycan televiziyasının yarandığı dövrdən başlayaraq müğənni haqqında ilk filmlər çəkilmişdir. Burada ilk film 1962-ci ildə M. Maqomayevin Finlandiyanın paytaxtı Helsinki şəhərində keçirilən beynəlxalq müsabiqədə qazandığı qələbədən sonra çəkilmişdi. Bu sənətkarın yaradıcılığında ilk ekran işi sayılır. Qeyd etmək istərdik ki, ifaçı haqqında xarici ölkələrdə də filmlər lentə alınır [4, s.3].

Sənətkarın yaradıcılığında müsabiqələr mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Musiqiçi estrada janrında təşkil olunan bir çox müsabiqələrdə iştirak etmişdir. İfaçının iştirak etdiyi müsabiqələri təhlil edərkən onların həmin illərdə keçirilən ən populyar müsabiqə olmalarını qeyd etmək lazımdır. Onları həm də müasir dövrdə keçirilən “Avroviziya” mahnı müsabiqəsi, “Qremmi” mükafatı ilə müqayisə etmək olar.

M.Mağomayevin yaradıcılığında əhəmiyyətli hadisələrdən biri kimi Helsinkidə keçirilən VIII Ümumdünya festivalında laureat adını qazanmasını vurğulamaq mümkündür. Burada o, dörd dildə “Ruslar müharibə istəyirmi?” (“Хотят ли русские войны”) və “Buhenvald harayı” (“Бухенвальдский набат”) mahnılarını ifa etmişdir. Festivalda onu T. Əhmədovun rəhbərliyi altında estrada or-

kestri müşayiət etmişdir. Helsinkidə qazandığı uğurdan sonra SSRİ-nin ən məşhur jurnalı olan “Oqonyok” -da (“Огонёк”) M.Maqomayevin şəkli və “Bakılı gənc dünyanı fəth edir” başlıqlı məqalə dərc olunmuşdu. Bu, geniş əhatə dairəsi olan jurnalda müğənni haqqında nəşr olunan ilk məqalə idi.

İstedadlı ifaçı 1969-cu ildə Polşanın Sopot şəhərində keçirilən IX beynəlxalq estrada mahnıları festivalında qızıl medala layiq görülməklə sənət yolunda növbəti böyük uğura imza atmışdır. Müğənni Sopot festivalında dörd dəfə iştirak etmişdir. 1975-ci ildə o, həmin müsabiqəyə fəxri qonaq qismində dəvət olunmuş və Polşanın Əməkdar Mədəniyyət işçisi adına layiq görülmüşdür. Sopot-69 mahnı müsabiqəsi həmin vaxt keçirilən San-Remo mahnı festivalından daha üstün hesab olunurdu. Bu baxımdan ifaçılar Sopotda iştirak etməyə daha çox can atırdılar. Festivalın məşhur aparıcısı olan V. Lyubovsev müğənni haqqında dərc etdiyi məqaləsində M. Maqomayevdə səs, görünüş, bir sözlə hər bir cəhətin olduğunu qeyd edirdi [8, s.3].

M. Maqomayevin oxuduğu əsərlərdən ibarət valların illik tirajı 4.5 milyona çatdığına görə ifaçı festivalda birinci yerə layiq görülürək “Qızıl val”la mükafatlandırılmışdır. Hollandiya, Yaponiya, İngiltərə, Fransanı təmsil edən şirkətlər M. Maqomayevin lent yazılarından ibarət vallara üstünlük verirdilər. “EKSP-69” sərgisinin nümayəndələri də həmyerlimizin opera və estradadan ibarət olan iki qızıl qrammofon valını almışdır [1, s.4]. Həmin gün səs yazma şirkəti “Martinesa” ifaçı ilə müqavilə bağlayır. Həmçinin festivalın qalibi kimi Müslüm Maqomayevin Fransada iki aylıq qastrol səfərləri təşkil edilir.

M. Maqomayev 1966 və 1969-cu illərdə Fransanın məşhur “Olimpiya” teatrında konsert verən ilk sovet ifaçısı idi. O, müsahibələrində həmin teatra dəvət almasını belə xatırlayırdı: “... Sopot festivalı zamanı Parisdə çıxış etmək üçün dəvət aldım. Yeri gəlmişkən onu da deyim ki, mənim həmin şəhərə dördüncü səfərimdir. Lakin, bu əvvəlki səfərlərimdən fərqlənir. Mən düz bir ay Parisin “Olimpiya” teatrında konsert verdim. Proqramım həm klassik əsərlərdən, romanslardan, həm də estrada mahnılarından tərtib olunmuşdu” [4, s.3]. İfaçının Parisin möhtəşəm “Olimpiya” teatrında konsert verməsi, bir çox xarici ölkədə milyon nüsxələrlə buraxılan valları sənətkar şöhrətinin əyani sübutudur.

Ümumiyyətlə, sənətkarın Azərbaycan estrada musiqisinin inkişafında xidmətləri böyükdür. İfaçının 1975-ci ildə yaratdığı və bədii rəhbəri olduğu Dövlət Estrada Simfonik Orkestri Sovet İttifaqının şəhərlərində və dünyanın bir sıra ölkələrində təşkil olunan yüzlərlə konsertlərdə onu müşayiət etmişdi. M. Maqomayev müsahibələrində orkestrin səslənməsi üzərində özü işlədiyini vurğulamışdır. Bəzən musiqiçilər haqlı olaraq qeyd edirlər ki, orkestrdə bədii rəhbər olmağın tamamilə ayrı tələbləri vardır. Bu bir yerdə cəmlənən musiqiçilərin eyni zövqə, ifa olunan əsərə eyni baxışa malik olması deməkdir. M. Maqomayev hər ikisinin öhdəsindən bacarıqla gəlirdi. Musiqi tənqidçiləri DESO-nun ifası haqqında belə

vurğulayırdılar: “Bir çox alətlərdən geniş istifadə, güclü simli alətlər qrupu, solistlərin ustalığı və “Gülüş” vokal kvartetinin uğurlu ifası - hər bir mahnının rəngarəng və tutumlu səslənməsinə səbəb olur” [9, s.3]. Təqdirə layiq hallardan biri də, mahnıların bəzilərinin M. Maqomayev tərəfindən orkestr üçün işlənməsidir. Orkestr T.Monopoli, Rafael, P.Qordino kimi dünyaşöhrətli musiqiçiləri müşayiət etmişdir.

M.Maqomayev həmçinin publisist kimi də fəaliyyət göstərmişdir. Onun müxtəlif illərdə dərc olunan məqalələri əsasən estrada musiqisi və dövr üçün mənalı olan mövzular ilə bağlı idi. Rus dilində çap olunan “İdealımız silahsız, dinc dünyadır” («Наш идеал - мир без оружия и насилия») adlı məqaləsində müəllif global məsələlərə toxunaraq musiqinin təbliğ vasitəsi kimi istifadəsinin mümkünliyünü qeyd edir. Digər “Bu çətin - yüngül janr” («Этот нелёгкий - лёгкий жанр») adlı məqaləsində müəllif estrada musiqi sənətindən, onun səciyyəvi xüsusiyyətlərindən yazır.

M. Maqomayevin görkəmli italyalı opera ifaçısı M. Lanza haqqında yazdığı “Dahi Lanza” adlı kitabı onu bizə tamamilə başqa aspektdən, yazıçı-tədqiqatçı kimi tanıdır. Kitabı ərsəyə gətirmək üçün müğənni dəfələrlə ABŞ-da olmuş və dahi ifaçı haqqında bir çox məlumatlar toplamışdır. M. Lanza M. Maqomayevin ən çox sevdiyi opera ifaçısı olmuşdur. Bununla yanaşı, M. Maqomayev E.Presli, L.Minelli, T.Qobbi, F.Sinatra və digər dünya şöhrətli ifaçılar haqqında radio və televiziya silsilə verilişlər hazırlayırdı. Həmin proqram “Müslüm Maqomayevin qonaqlığında” adlanırdı.

Sənətkarın yaradıcılığı Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin sərvəti və onun ayrılmaz parçasıdır [2, s.40-42]. O, elə nadir şəxslərdəndir ki, janrından asılı olmayaraq fəaliyyət göstərdiyi hər bir sferanı zənginləşdirmiş və yeni nəfəs bəxş etmişdir. Sənətkar yaradıcılığında yer verdiyi bütün fəaliyyət növlərində yeni cıdır, istiqamət açmağa nail olmuşdur. Musiqinin klassik və estrada janrında fəaliyyət göstərməsi, akademik və estrada ifaçılıq üslubunda oxuması, bəstəkarlıq qabiliyyəti, ictimai fəaliyyəti onun çoxcəhətli yaradıcılıq yolunun yalnız kiçik bir hissəsidir. Sənətkar fəaliyyət göstərdiyi hər bir sahədə kamil sənət nümunələri yaratmağa müvəffəq olmuşdur.

M.Maqomayev Azərbaycan və dünya musiqi mədəniyyətində əhəmiyyətli rola malik görkəmli sənətkardır. Onu Azərbaycan musiqi mədəniyyətində əhəmiyyətli hadisəyə çevirən səbəb ifaçının bir neçə sahədə fəaliyyət göstərməsidir.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Qerçikov, L. M. Maqomayevin qızıl valı // Bakı. – 1969, 25 mart. - s.4.
2. Nəzərov, İ. Müslüm Maqomayevin mahnılarında Azərbaycan zirvəsi // - Bakı: Qobustan, - 2019. № 3, - s.40-42.
3. Nəzərov, İ. Müslüm Maqomayevin vokal ifaçılıq üslubunun səciyyəvi elementləri // - Bakı: Konservatoriya, - 2020. № 1-2 (47), - s.107-115.
4. Rəhmanov, F. Bravo, müsyö Maqomayev! // Bakı. – 1969, 24 sentyabr. - s.3.
5. Абдуллаев, К., Гольдштейн, Л. Муслим Магомаев: Вчера, сегодня, завтра // Бакинский рабочий. - 1981, 31 октябрь. - с.4.
6. Алиев, Г. «Ты поёшь во мне, Азербайджан...» Юбилейный вечер выдающегося певца и композитора Муслима Магомаева // Бакинский рабочий. – 1997, 21 октябрь. - с.1-2.
7. Бердяев, Н. А. Опыт эсхатологической метафизики // Творчество и объективация / сост. А. Г. Шиманский, Ю. О. Шиманская. — Минск: Экономпресс, - 2001. – 304 с.
8. Герчиков, Л. Вдоль по Сопоту- с победой! // Баку. – 1969, 25 август. - с.3.
9. Герчиков, Л. Подлинный праздник песни // Баку. – 1973, 28 май. - с.3
10. Назаров, И. Особенности интерпретации романсов У.Гаджибейли в исполнении Муслима Магомаева // - Москва: Музыка и время, -2020. № 2, - с.23-29.
11. Рахманов, Ф. Азербайджанский певец покоряет сердца // Баку. – 1969, 24 ноябрь. -с.3.
12. Nazarov, İ. Interpretation Peculiarities of Opera Arias of Azerbaijani and Western European Composers Performed by Muslim Magomayev // - Kyiv: Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series In Musical Art, - 2020. Vol. 3, №2, - p.204-217. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.3.2.2020.219170>
13. <https://765.by/blog/klassicheskij-krossover-istoriya-i-sovremennost/>

Ильхам Назаров

Заслуги певца Муслима Магомаева в развитии азербайджанской и мировой школы вокального исполнительства

Резюме: Выдающийся певец, народный артист СССР Муслим Магомаев является великим мастером, прославивший азербайджанское вокальное исполнительское искусство во всем мире. В статье поясняются особенности творчества всемирно известного музыканта и его заслуги.

Благодаря обширной и всеобъемлющей творческой деятельности М.Магомаеву удалось внести ряд новшеств в нашу музыкальную культуру. Хотелось бы отметить, что главной особенностью профессионального пути легендарного музыканта является постоянное стремление к инновациям. Так, М.Магомаев является одним из создателей жанра классического кроссовера в Азербайджане, в то же время привнес классику на эстраду, работал в нескольких жанрах, сумел создать свой неповторимый стиль исполнения.

Ключевые слова: Муслим Магомаев, музыкальная культура, вокальное исполнение, классический кроссовер, баритон, стиль, жанр, эстрада, певец.

Ilham Nazarov

Merits of the singer Muslim Magomayev in the development of the school of Azerbaijani and world vocal performance

Summary: The outstanding singer, people's artist of the USSR Muslim Magomayev is a great master who introduced the art of vocal performance of Azerbaijan to the world. The article explains the features of the world-famous musician's work and his achievements. Thanks to his extensive and comprehensive creative activity, M.Magomayev was able to introduce a number of innovations to our musical culture. It should be noted that the main feature of the professional path of the legendary musician is a constant desire for innovations. So, M.Magomayev is one of the creators of the classical crossover genre in Azerbaijan, at the same time he brought classical singing to the estrada stage, worked in several genres, and managed to create his own unique style of performance

Key words: Muslim Magomayev, musical culture, vocal performance, classical crossover, baritone, style, genre, pop, a singer.

